

Falstaffként a portlandi opera színpadán

„A hitelét vesztett kulturális vezetéssel nem tudok együttműködni, Gregor József döntése végleges, visszavonhatatlan

Tegnap bekövetkezett, amire egyesek számítottak, mások megmosolyogtak, ismét mások nonszensznek tartották: Gregor József, a Szegedi Nemzeti Színház operatársulatának vezetője hazaérkezvén amerikai vendégszerepléséről lemondott tisztéről.

Olvasóink értesülhettek az előzményekről, amelyek dióhéjban a következők: mielőtt Gregor József Portlandba utazott, a társulattal egyetemben eldöntötte, hogy Juhász József, 61. évében járó szegedi operaénekes október 23-án a Bánk bán címszerepét 125-ször énekelve köszöntendő a közönség és a társulat előtt. Legyen a megsüvegelő a Peturt először éneklő fiatal művész, Busa Tamás. Arról már telefonon és telefaxon értesült oregoni szállodaszobájában, hogy a dolog másképpen sült el. Az alpolgármester asszony megakadályozta az előadás előtti nyilvános köszöntést, ugyanis a Tiborcot alakító Gyimesi Kálmán állítólag megvádolta Juhász Józsefet ávos múltjával. A dolog pikantériája, hogy amikor erről Gregor értesült, már félig megfogalmazta azt a levelet, amelyben közli az évad végén lejárat szerződését követően nem óhajtja ellátni az operai igazgatói teendőket. Tiszta helyzetet kívánt teremteni a legfrissebb pályázati kiírás nyomán kinevezendő igazgatóknak. Ám amikor egy hajnali órán csörgött a telefon, s közölték vele a Mai Nap újságírói Gyimesi reakcióját, azonnal úgy nyilatkozott, hogy amennyiben november 18-án, hazaérkezésének időpontjában még mindig Gyimesi Kálmán tölti be az önkormányzat kulturális bizottságának elnöki teendőit, azonnali hatállyal lemond tisztéről. S ez nem a Gyimesi Kálmánnal szembeni ellenszenvét jelzi, hanem annak tudomásulvételét, hogy e város kulturális vezetése alkalmatlan az együttműködésre, olyan helyzetet teremtődött, amelyhez Gregor nem adhatja nevét.

A tegnapi zártkörű operatársulati ülésen Gregor József fölolvasta dr. Ványai Éva alpolgármesterhez intézett levelét, mely így szól:

„Tisztelt Alpolgármester Asszony! 1991. október 30-án Portlandben levelemben tájékoztattam Önt arról, hogy évad végén lejárat operai igazgatói megbízásomat követően az 1992/93-as évadtól nem kívánok az operatársulat művészeti vezetőjeként tevékenykedni. Felajánlottam azt is, hogy – amennyiben úgy látják – érvényes szerződésemet 1992. február 1-jei hatállyal bontsák fel. Az elmúlt időszak azonban

arról győzött meg, nem várhatok a fentebb említett időpontig. Operaigazgatói megbízásomról a mai nappal lemondok. Döntésem morális, etikai természetű, azaz sem revolverezni, sem zsarolni senkit nem kívánok. A Szegedi Nemzeti Színház munkáját, mint énekes – amennyiben a jövő vezetése is igényt tart rá – továbbra is szívesen szorgolom. Szeged, 1991. november 19.”

A levél ismertetésével egyidejűleg bejelentette, hogy nyugdíjazását kéri 33 éves munkaviszony és 25 éves magánénekesi tevékenység után. Meggyőződése, hogy ezen döntésével tiszta helyzetet teremt a szegedi színházi közéletben. Utolsó vezetői döntéseként levelet írt Gyimesi Kálmán operaénekesnek, melyben közölte, hogy az 1991. november 22-ére meghirdetett Bánk bán előadásán Tiborc szerepét – a fennálló helyzetre tekintettel – Andrejszik István éneklje. A színház vezetése a tegnapi napon Gregor József javaslatára Molnár László karmestert bízta meg ideiglenesen az operatársulat vezető teendőinek ellátásával.

– Tegnap délután két órakor becsuktam magam mögött az operai igazgatói szoba ajtaját – mondta kérdésemre Gregor József. – A következő alkalommal kizárólag az öltözőig vagyok hajlandó menni. Iszonyatos keserűség torlódott föl bennem, hogy ilyen körülmények között, egy sikersorozat kellős közepén kényszerítették ki döntésemet. De erkölcsi érzékem, morális tartásom kötelez: nem tudok tovább e hitelét vesztett kulturális vezetéssel együttműködni. Bizom abban, hogy a most zajló színházigazgatói pályázat lezárása előtti döntésem tiszta és korrekt viszonyokat teremt. Nem akartam utódomat kellemetlen helyzetbe, ellentmondásos körülmények közé hozni. Remélem, a szegedi opera eddigi eredményei nem halványulnak el, az új igazgató és a majdani operavezetés képes lesz jól sáfárkodni az elért sikerekkel, a meglévő helyzeti energiákkal. Döntésem végleges és visszavonhatatlan. Rengeteg vajúdás, kegyetlen önmarcangolás nyomán született, de nem volt más választásom. Minden ellenkező hírszeléssel szemben most először mondtam le és elhatározásom végleges. A továbbiakban kizárólag énekelni szeretnék és még buszvezetésre sem vállalkozom.

T. L.

Várnagy Lajos 70 éves

A Szép Hang tanára

– Kezdem talán azzal, hogy Pécsen születtem, s alig voltam 5 éves amikor először hegedűt fogtam a kezembe; apám korán meghalt – nagybátyám, egy zene-rajongó szücsmester volt az, aki erősködött: legyen zenész. A Zeneakadémiára 1931-ben kerültem, azt mondták, rendkívüli tehetség vagyok. Még az akkor már nyugalomba vonult Huber Jenő is meghallgatott, s az övé pedig olyan iskola volt, amilyen máig sincs Magyarországon. Tanárim egykor a Hubay-iskola növendékei voltak, így Waldbauer Imre is, aki később a Waldbauer-Kerpei vonósnégyessel oly sokat tett Bartók és Kodály magyarországi megismertetéséért. Tíz évig tanultam a Zeneakadémián, 1941-ben, az érettségi után egy évvel kaptam diplomát. Aztán Pest környékén tanítottam előbb – de közben Vaszy Viktor már csalogatott Kolozsvárra. Nagy fegyvere volt: előleget adott a muzsikusoknak. Én azonban akkoriban, a háború előtt annyira szerettem Budapestet, hogy nem vállaltam másutt munkát. No, hát, ott ért a háború s az ostrom. Ez megkeserítette számomra a várost, így elfogadtam Vaszy Viktor második meghívását, ezúttal már Szegedre. Időközben, 1945-ben ő is Szegedre jött. Ebben a városban élek és dolgozom 1946-tól, a Szegedi Nemzeti Színház után a főiskolán, vagyis hát később a konzervatóriumban.

– Előadóművészeknek vagy tanárnak tartja magát?

– Mindkettőnek, de állásomnak, hivatásomnak a zeneoktatást választottam. Még kezdetben is, amikor nagyon erős ambícióim voltak a művészet felé, még akkor is azt vallottam, hogy számomra az oktatás fontosabb. Ez talán szerencse is, mert egy idő után kénytelen voltam abbahagyni a hegedülést: mindkét tenyeremet megműtötték.

FOTÓ: SOMOGYI KÁROLYNÉ

Olyan zenész-egyeniséget köszöntöttek hétfőn a tanítványok és barátok, akinek élete elválaszthatatlan már a Szegedi Konzervatórium történetétől. Várnagy Lajos hegedűtanár 70 éves; ötven évnyi munka és 45 Szegeden eltöltött esztendő után bejelentette: nyugalomba vonul, átadja helyét. Pályafutásáról és oktatói elveiről a tiszteletére rendezett konzervatóriumi koncert előtt kérdeztük.

Az orvos még reménykedett, de a bal kezem, amely a hegedűnél a legfontosabb, az nem jött rendbe. Abba hagytam – miért is folytattam volna, amikor nem tudok tökéleteset nyújtani? De maradt a tanítás, és ez betöltötte az életemet.

– Az oktatókra, vagyis a nagy összegzőkre gyakran jellemző, hogy elmerülnek a régi, a klasszikus korok zenéjében. Ön mennyire tekint magát a kor emberének, az új-ra fogékonynak?

– Említettem már, hogy a Waldbauer-Kerpei vonósnégyes révén nagyon korán találkoztam Bartókkal. Ők rendszeresen műsorra tűzték a Bartók darabokat, s

aztán jöttek a színpadi művek is, a Fából faragott királyfi s a Kék-szakállú herceg vára – ezek mind meghatározóak voltak egy fiatal muzsikus számára. Ha úgy tetszik, úttörőnek éreztem magam abban, ami a kor zenéjét illeti. De Bach persze mégis mindenkifölötti számomra. S ott van még Mozart, Beethoven s a romantikusok, és Brahms, akinek a hegedűversenyét játszani életem legnagyobb élménye volt. De a legmodernebb zene, a mai, már nem lelkesített...

– Mennyire tartotta a saját ízlését a diákjai számára követendőnek?

– Mint oktató, elsősorban azt tartottam fontosnak, hogy a diák olyan művet válasszon, amely nem csak a tehetségének, de a technikai tudásának is megfelelt. Lehet, hogy ma nem hangzik jól, de a Hubay-iskolából kikerülve sokat adtam a hangképzés tökéletességére, a gyakorlati tudásra, amelyre ma talán nem fektetnek elég súlyt. A szép hang, a bal kéz munkája a hegedűn, ez volt amit tanítottam. Számomra soha nem azon múltott, hogy a diák olyan művet választott-e, amely az én szívemhez is közel állt. Nem; – egy darab kiválasztásáról mindig csak akkor beszéltem le valakit, ha úgy éreztem, hogy a mű meghaladta a gyakorlati és zenei felkészültségét. A technikát állandóan fejleszteni kell, az előadóművészetben ez mindig elől jár. A diák ne a darabban kínlódjék. Kínlódjék a gyakorlatokkal, az etűdökkel. A darabot játssza!

– Sikeresnek látja-e a pályáját?

– Sok sikerélményem volt. Volt persze bosszúságom is elég, de hát ez az oktatással együtt jár. Száznál több diákot tanítottam, aki hegedű szakon diplomát szerzett. Ezt tekintem sikermek.

S. P. S.

A Szegedi Szépművészeti Céh közgyűlése

Szabadiskolát indítanak

Nyugvóponton van a szegedi képzőművészeti közélet. Ez mindenképpen jó, hiszen a Szegedi Szépművészeti Céh november 18-án megtartott közgyűlése évek óta nem tapasztalt nyugodt légkörben, tettekre hangoltan zajlott le. Pataki Ferenc beszámolójában hosszasan sorolta a céhtagok tálatait, hazai és külföldi szerepléseit. A közös akciók közül kiemelésre méltó a nyári kiállítás a JATE aulájában, amelyre ezután két évkenként kerül majd sor. Szakmai szempontból két önálló kiállítás föltétlen erősítette a képzőművész egyesület hírnevét. Kopsz Márta grafikusművész jubileumi tárlata és Pataki Ferenc gyűjteményes kiállítása a Vigadóban, illetve a szegedi Képtárban. A köztisztelőnek örvendő művésznőt közelmúlt születésnapja alkalmából köszöntötte a céh tagsága is.

Nincs nyugvóponton a városi képzőművészet, ha várható, vagy jósolható változásaira figyelünk. Szerencsére. Alakulóban a testvéregyesület, a Szög-Art. Létével számolnia kell a Szépművészeti Céhnek is, egészséges versenyszellemet teremthet a két egyesület létezésére. A privatizálás máris megindult. A tét az, hogy melyik egyesület képes magához vonzani a művészeti szakiskola művésztanárait? A verseny döntőbírája a minőség garanciája lehet. A céh tagsága mindenesetre a minőség védelmére hozott fontos döntéseket. Egyrészt közös kiállításra csak akkor vállalkozik az egyesület, ha méltó helyen, igényes formában és szigorú szakmai szűrőn átjutva kerülnek közönség elé a céhtagok művei. Másrészt, a céh tagjai csak akkor hivatkozhatnak önálló kiállításuk megrendezésére egyesületi hovatartozásukra, ha a céhtől a szakmai zsűrit vették igénybe.

A minőségi szűrő főpórbája a közgyűlés alkalmával már megtörtént. Pályaműveik bemutatása után négy

jelentkezőből a közgyűlés Farkas Gyula festőt és Szemán Béla grafikusművészt vette föl rendes tagjai sorába. Mindketten egy év várakozás után jutottak át a céhvizsgán és lettek stílusosan céhlegények. A közgyűlés Művészeti Alap-tagságuk jogán fölvette a céhbe Bodor Zoltán festőművészt és a mesteriskolás Gaál Tibor grafikusművészt. Sejben Lajos festőművész pedig a közelmúltban elnyert Alap-tagságával erősítette meg helyét az egyesületben.

A közgyűlés további részében a jövő évi tervekkel foglalkozott. Ezek közül egyetlen momentum kiemelésére szorítkozunk, de olyanra, amely régóta kielégítetlen igényre épít. A Szegedi Szépművészeti Céh a Művelődési és Közoktatási Minisztérium anyagi támogatásával képzőművészeti szabadiskolát szervez. Két szekció indul tanfolyamszerűen. Az egyik az általános iskolás korúak legtehetségesebbjeinek képességeit szándékozik szakszerűen fejleszteni. A szabadiskola a Tisza-parti Általános Iskola rajztermében működik majd, fölkészült és nemzetközi versenyeken is bizonyított rajztanárok és festő- illetve szobrászművészek közreműködésével. Célja a tehetséggondozás, pályatorontás. A másik szabadiskola a középiskolás és felnőtt korosztály számára szerveződik, célja a szakiskolai és főiskolai felvételre fölkészítés, a szakmai ismeretek átadása, képzőművészeti utánpótlásnevelés. Ennek helye – további tárgyalásoktól függően – vagy a Vedres István Szak-középiskola rajzterme, vagy a Széchenyi téri „vasutas” műterem lenne. A tanfolyamon a céh erre vállalkozó művészei és nem céhtag képzőművészek foglalkoznak a jelentkezőkkel. A szabadiskolák meghirdetésére várhatóan január elején sor kerül.

T. A.